

6 ŞUBAT'I ANARKEN

6 Şubat 2023 Depremleri Üzerine Düşünceler....

Aynur SOYDAN

6 Şubat 2023 tarihinde Kahramanmaraş ve Elbistan ilçelerinde iki büyük deprem meydana geldi. Deprem Türkiye'nin 11 ilinde 13 milyondan fazla insanı etkiledi. On binlerce insan (son resmi verilere göre 53.537 kişi) hayatını kaybetti, geriye kalanların ise yaşam koşulları yerle bir oldu. Kentler, ilçe ve köylerin bir kısmı fiziki olarak yok oldu. Geriye kilometrelerce yıkıntı alanları, kalabalık çadır ve konteyner kentler, derme çatma barınaklar ve bütün bu yıkımın arasında yaşamını tekrar kurmaya çalışan insanlar kaldı. Deprem öncesinde alanında uzman meslek odalarının ve bilim insanlarının uyarıları dikkate alınmadığı, binalar depreme dayanıklı hale getirilmediği için bu deprem büyük bir felaket olarak toplumsal hafızamıza kazındı. Kıyamet senaryolarını aratmayacak yıkımlar enkazlar, enkaz altından gelen çığlıklar hayatta kalanların çaresizliği yardıma yetilememesi, hepsi anlatılamayacak kadar acı ve gerçek.

Deprem ve Göç

İnsanların hayatları üzerinde derin ve yıkıcı izler bırakan, yeryüzünün sarsılmasına yol açan depremlerin sonuçlarından birisi insanların zorunlu olarak, hayatlarını güven içerisinde sürdürebilmeleri için göç etmeleridir. Meydana gelen depremler sonucu zorunlu nüfus hareketliliğinin gerçekleştiği bilinmekle beraber, gerçekleşen göçlerin birtakım sonuçları da bulunmaktadır. Hem depremlerin gerçekleştiği bölge itibarıyla hem de zorunlu göç edilen bölge itibarıyla sosyal, ekonomik, politik, kültürel alanlarda sorunlar yaşanabilmektedir.

Evi yıkılanlar geçici barınma koşulları ile yaşama tutunmaya çalıştı. Şehirlerarası büyük göçler yaşandı. Kendi ülkesinde insanlar kendini göçmen, çaresiz hissetti veya hissettirildi.

Geçici barınma koşullarında hayatını yeniden kurmak için deprem mağdurlarının mağduriyetleri yetmiyormuş gibi emeği, mesaisi artık adeta sonu hiç

gelmeyen vardiylara dönüştü. Artan iş yükleri ve hanenin geçimlik ücrete daha fazla ihtiyaç duyması nedeniyle, kadınlar da daha kötü koşullarda daha güvencesiz çalışma biçimlerine razı edildi. Gidecek başka yeri olmayan deprem mağdurları istemedikleri evlerde yaşamak zorunda kaldı ve buna bağlı olarak stres, deprem travması gibi sorunlar yaşadı. Can kaybının kadınlarda daha yüksek olmasının nedeni cinsiyet rollerinin en ağırlı olan çocuk, hasta, engelli, yaşlı bakımı görevini üstlendiklerindendir. Depremzedelere yönelik bölgede yürütölen hiçbir kamusal psiko-sosyal destek mekanizması yeterince oluşturulmadı. Mağdurlar ruhsal yaralarını toplumsal dayanışmayla sarmaya çalıştı.

Aynı sorunlar eğitim ve sağılıkta da yaşandı. Depremde hastanelerde bulunan hastalar savunmasız ve büyük riskler barındıran mağduriyetler yaşadı. Sağılık hizmetleri büyük oranda aksadı, bir çok okul yıkıldı ve eğitim öğretim süreci uzun bir süre sonra yoklama defterlerindeki büyük kayıplarla yukarıda belirtilen travma ve yaralarla devam etmek zorunda kaldı.

6 Şubat 2023 tarihinde deprem bölgesinde yalnızca on binlerce bina yıkılmadı; bir kent hafızasını, toplumsal dayanışma ağlarını, doğayla kurduğı dengeyi derinden sarstı. Aradan geçen üç yıla rağmen doğup büyüdüğü kent olan Hatay için afet sona ermiş değıl. Depremın etkileri bugün hâlâ barınma krizinde, sağılık hizmetlerine erişimde, ulaşım, eğitimden kopan çocuklarda, geçim kaynaklarını yitiren emekçilerde, derinleşen yoksullukta ve ağırlaşan psiko-sosyal travmalarda görölmeye devam etmektedir.

Mevcut Deprem Bölgesi ve Olası Depremlerden Etkilenecek Bölgeler İçin Devlet Kurumları İle Yerel Yönetimlerin Görevi Ne Olmalı:

Afet yönetimlerinde afet planları hazırlanırken kamu kurumları, emek ve meslek örgütleri, Demokratik Kitle Örgütleri aktif yer almalı, eylem planı oluşturulmalı Afet yönetiminde şeffaflık ve hesap verebilirliğe dönük önlemler alınmalı. Afet sonrası yeniden inşa süreçlerinde kısa, orta ve uzun vadeli meslek edinmeleri mümkün kılan eğitim ve hizmetler sağlanmalı. Kadınların istihdama katılması için yetkililerin gündem oluşturarak bu sorumluluğun kamusallaşması sağlanmalı. Ulaşım gibi temel kent hizmetlerinin aksamasına karşı önlemler alınmalı. Depremzedeler olarak tüm hane halkının ruh hallerinin korunması so-

rumluluğunun kadınların omuzlarından alınabilmesi için ulaşılabilir, ücretsiz psiko-sosyal destek hizmetlerinin sunulmasına dair talep oluşturmalı. Barınma, kira yardımı, beslenme, içme ve kullanma suyu, hijyen gibi zaruri ihtiyaçların karşılanmasında kadınlara, özellikle de yoksul, çocuklarıyla tek başına yaşayan, yaşlı ve özel gereksinimli kadınlara öncelik verilmeli. Deprem sonrası refakatsiz kalan çocukların güvenliği açısından riskler oluşturduğu için çocuklar devlet dışı kurumlara teslim edilmemeli.

Kentler yeniden inşa edilebilir ve de gerçek bir toplumsal onarım mümkün olabilir. Deprem ile birlikte yaşanan yıkım, yalnızca bir doğa olayı değıl; bilim dışı kentleşme politikalarının, denetimsizliğin ve kamu yönetimindeki ihmalin sonucudur. Bu nedenle yerel ve merkezi yönetimlerin, yaşanan yıkım karşısında hukuki, idari ve ahlaki sorumluluklarını açık biçimde üstlenmesi bir tercih değıl, zorunluluktur.

Deprem Değıl İhmal Öldürür!

